

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ
за 2024. ГОДИНУ
СА
ПЛАНОМ РАДА
за 2025. ГОДИНУ

УДРУЖЕЊЕ
ОГЊЕНА
МАРИЈА
ЛИВАЊСКА

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗА ПЕРИОД 1. ЈАНУАР - 31. ДЕЦЕМБАР 2024. ГОДИНЕ

Одлуке Четрнаесте седнице Скупштине дале су оквир активностима које је Удружење спроводило током 2024. године, а поштујући усвојена акта и принципе који се темеље на дефинисаној мисији и циљевима.

Као и претходних година, активности и пројекти могу се сврстати у две обимне области:

- ✓ очување историјске свести, културе, традиције и целокупне верске баштине Срба на подручју града Ливна и села Ливањског поља и
- ✓ праћење стања и подстицање надлежних институција ка побољшању услова живота Срба на подручју општине Ливно.

Такође, при дефинисању и спровођењу активности у оквирима расположивих ресурса и реалних могућности, Удружење се придржава установљене праксе координације са Епархијом бихаћко-петровачком и црквеним општинама на подручју Ливањског поља. Ова координација је посебно дошла до изражаја током ове године, имајући у виду да је парох лијевањски, губински, врбички и црнолушки, отац Предраг Црепуља, премештен на свештеничку дужност у другој парохији, те је Епархија, до постављања новог свештеника, за администраторе који ће опслуживати парохије подручје Ливањског поља, поставила оца Срђана Белензаду за парохије Лијевно, Губин и Врбица и оца Свака Плавшића за парохију Црни Луг. Овом приликом захваљујемо се о.Предрагу Црепуљи на посвећености током седмогодишњег рада у парохијама Ливањског поља, као и његовој породици.

Дефинисањем и спровођењем планираних задатака, било да је реч о дугорочним или једногодишњим, Удружење настоји да:

- укаже заједници на нужност заштите српске баштине на локалном подручју како би се и на тај начин заштитила историјски вредна факта вишевековног живота Срба на подручјима са којих су протерани;
- пробуди интерес Срба рођених и пореклом са подручја Ливањског поља за чланство у Удружењу, а ради формирања шире базе интелектуалних и материјалних капацитета у циљу успешне реализације пројеката дефинисаних од стране органа Удружења и
- оствари сарадњу са другим завичајним удружењима са сличним циљевима, а у правцу координираног деловања према институцијама.

Чланство

Током 2024. године евидентирани су само 3 нове пријаве за чланство, тако да Удружење, на крају године, броји укупно 377 чланова, од којих је, у смислу редовног измирења обавеза по основу чланарине, као и непосредног укључења у поједине акције, активно око 200 чланова.

Подружница Бања Лука броји 98 чланова, а међу активне, по наведеном критеријуму, може се убројати мање од 30.

Већна чланова Удружења је старије животне доби, те и даље остаје потреба активирања чланства на подмлађивању изналагањем адекватне мотивације за младе.

Органи управљања

Скупштина Удружења

Четрнаеста седница Скупштине Удружења одржана је 24. марта 2024. у сали СО Врачар. Као и претходних година, седницу је отворио Милош Дамњановић, члан УО Удружења, а потом је председавање преузела Дијана Ковачић.

Након избора састава радних тела и усвајања Дневног реда, чланови Удружења су верификовали пријем у чланство 13 нових чланова који су Удружењу приступили после 05. марта 2023. године, а потом су разматрана и усвојена следећа акта:

- Записник са Тринесте седнице Скупштине,
- Извештај о раду за 2023. годину са финансијским извештајем,
- План рада за 2024. годину,
- Одлука о повећању годишње чланарине,
- Одлука о реизбору и избору чланова Управног одбора за наредни мандатни период.

Чланови Удружења су изнели конструктивне предлоге у вези са даљим радом Удружења и реализацијом планираних послова и пројеката, што је уважено у поступку коначног дефинисања активности. Посебно је разматран предлог за редовну уплату парохијала за парохије на подручју Ливна.

Управни одбор

Одлуком Четрнаесте Скупштине Удружења, за чланове Управног одбора изабрани су: Срђан Добрица и Тихомир Ерцег, док је мандат продужен: Милошу Дамњановићу, Дијани Ковачић, Жељку Росићу, Синиши Јагодићу, Горану Арнауту и Гордани Достанић, као и Председнику Удружења Николи Петровићу, који је члан УО по функцији. Дотадашњи чланови УО, Аљоша Вулета и Влада Маљковић, иступили су из овог управног тела на лични захтев.

Током извештајне, 2024. године, одржано је 13 састанка Управног одбора, на којима се расправљало и одлучивало о:

- ✓ предлогу Годишњег извештаја за 2023. годину;
- ✓ предлогу Плана рада за 2024. годину;
- ✓ приоритетима и начину реализације задатака постављених Планом рада;
- ✓ избору идејних решења за поједине пројекте;
- ✓ избору добављача материјала и извођача радова према прибављеним и разматраним понудама;
- ✓ елементима уговарања послова;
- ✓ стању радова на терену;
- ✓ начину информисања чланства о актуелним догађајима;
- ✓ организацији изложби о животу ливањских Срба, у више градова у земљи и иностранству;
- ✓ промоцијама књига у издању Удружења;
- ✓ учешћу у организацији прослава Дана свештенослужитеља и новомученика ливањских;
- ✓ финансијским питањима Удружења;
- ✓ координацији активности између Удружења, СПЦО Лијевно у Ливну и надлежне Епархије;
- ✓ учешћу на конкурсима за финансирање пројеката расписаним од стране органа Републике Србије, Републике Српске и Босне и Херцеговине и сл;
- ✓ начину сарадње са другим удружењима сличног програмског садржаја, и другим питањима.

Чланови Управног одбора исказали су завидну одговорност и приврженост раду Удружења и сви чланови су редовно присуствовали готово свим седницама.

Председник Удружења

Председник Удружења, у складу са статутарним овлашћењима, заступа и представља Удружење у јавности и пред надлежним органима. Током извештајне године Председник Никола Петровић, био је укључен у рад Управног одбора кроз све састанке и учествовао непосредно у реализацији одређених пројеката и активности Удружења.

Планирано - извршено

Божично и васкршње даривање

Божич 2025. године

Малобројни православни верници ливањског подручја са радошћу дочекују празник рођења Христовог, а са њим и посету родбине и земљака расејаних по свету.

Као и свих претходних година Удружење је прикупило прилоге и обезбедило примерене дарове за наше најмлађе парохијане.

Захваљујемо се приложницима и свима који су својим ангажовањем, на било који начин, допринели да и ове године наша акција даривања буде успешна и да се наша деца обрадују поклонима њихових сународника и земљака који живе далеко од Ливна.

Бадњи дан и Божић прослављени су богослужењима у свим нашим парохијама.

Васкрс 2024. године

Празновање Васкрса у православним храмовима на подручју Ливањског поља протекло је свечано. Радост коју је Васкрс уносио у православне домове, представници Удружења су настојали да поделе са парохијанима у Ливањском пољу. Они који су ове

празничне дане прослављали уз душе предака, потрудили су се и да обрадују наше сународнике који своје старачке дане проводе диљем Ливањског поља.

Члан УО Жељко Росић, са оцем Предрагом Црепуљом, прешао је праг више од 50 старачких домаћинстава предајући им пакете основних животних намирница, дар Удружења ОМЛ. Помоћ у подели пакета пружио је и Милош Дамњановић.

За Васкрс су даровани и наши најмлађи парохијани. Пакете су им поделили о. Предраг и наш председник, Никола Петровић, уз несебичну помоћ Ане Кришто, која се и овога пута ангажовала око избора и припреме дарова.

Празнични дани, које су чланови руководства Удружења провели у Ливањском пољу, били су прилика да се обаве и послови прибављања понуда за предвиђене радове, сагледају приоритети радова на одржавању порте и гробаља, поразговара са људима о начину извођења и финансирања радова и договори организација прослављања предстојећих празника.

Подружнице и активности по селима Ливањског поља

Подружница Бања Лука

У недељу, 26. маја 2024. године, у сали цркве Рођења Пресвете Богородице у Котор Варошу, одржан је састанак Удружења ОМЛ – Подружница Бања Лука, на коме се разговарало о раду Удружења у претходној години, плановима за даљи рад, као и начину унапређења рада на добробит наше заједнице и културне заоставштине. Из Београда састанку су присуствовали: председник УО Удружења Гордана Достанић и чланови УО Дијана Ковачић и Жељко Росић.

Истог дана, пре одржавања седнице, у организацији Подружнице одржана је изложба „Срби Ливањског поља - трагови кроз векове“ и промоција књиге Буда Симоновића *Огњена Марија ливањска*, којој је присуствовао и сам аутор.

Подружница Нови Сад

Подружницом Нови Сад руководи Сава Шуњка.

Током извештајне године, као и претходних, у Новом Саду је прослављен Дан новомученика ливањских и извршене припреме за учешће Удружења на манифестацији „Сајам Завичаја“. Ове године припреме су обухватиле и учешће на манифестацији „Збор Крајишника и пријатеља“, у Ковилову, а у организацији покрајинског Фонда за избегла и расељена лица.

Председник Одбора Подружнице, уз сагласност УО Удружења, сарађује са Савезом крајишких удружења, као и Завичајним удружењем Лијевњана и Граховљана из Бачког Јарка и присуствује, у својству представника Удружења, састанцима и догађајима у организацији ових, али и других асоцијација, а у вези са питањима која се односе и на становнике и расељена лица са подручја Ливна.

Манифестације, прослави, одржавање гробаља

Парохија лијевањска

Дан свештеномученика и новомученика ливањских, 30. јули, прослављен је Светом Литургијом у Спомен-капели (моштаници) Свете Великомученице Марине. Литургију је служио архимандрит и старешина манастира Трескавца, о. Варнава, а саслуживао о. Срђан Белензада уз присуство бројних потомака ливањских страдалника.

Храмовну славу, Успење Пресвете Богородице ливањска црква је прославила свечано, обележавајући истовремено и 165 година постојања.

Посебну захвалност изражавамо куми славе, Дијани Ковачић, која је припремила славску трпезу, као и свима који су на било који начин, па и својим присуством, помогли овогодишњу прославу.

За следећу годину је кумство преузео Горан Арнаут.

Застање

Пројекат уређења оградног зида на активном православном гробљу у селу Застање, није пројекат којим руководи Удружења ОМЛ, али га подржавамо у потпуности и активно се ангажујемо на појединим пословима (као део мреже оглашавања и обавештавања потомака чији преци и рођаци почивају на овом гробљу, сакупљања прилога, понуда и др).

О почетку и току радова треће фазе, која се односи на изградњу јужног оградног зида застињског гробља, пружили смо информације у Извештају за 2023. годину. Но, да би ова фаза била завршена потребно је на новоизграђеном зиду излити окапницу и насути слој тампона од дробљеног камена са унутрашње стране зида у нивоу земље, што подразумева и прибављање додатних средстава.

Голињево

Радове на одржавању гробља и цркве у селу Голињево воде Парохија лијевањска и Удружење ОМЛ.

У току 2024. године покошено је гробље и направљена Часна трпеза. За даље радове нужно је прикупити додатна средства, чему је предуслов успостављање контаката са потомцима некадашњих становника Голињева.

Парохија врбичка

Када је реч о Парохији врбичкој, активности су претежно биле усмерене на:

- ✓ одржавање народног збора и прославе већих верских празника у Врбици;
- ✓ уређење порте, санирање и уређење парохијског дома у Врбици, укључујући и радове на уређењу пута Бојмунти-Бастаси.

Као и сваке године до сада, свечано је прослављена слава врбичке цркве Силаска Светог Духа на Апостоле. Литургију је, 23. јуна, служио парох Предраг Црепуља, а кум славе био је Горан Јовић, који је припремио и славски ручак. Прослава је пропраћена и крштењем двоје деце из породице Јовић. Кум је организовао и поправку црквеног звона, а парохијани и гости укључили су се у уређење и чишћење порте и манастира. Посебно истичемо труд 19 Сирижана, пореклом из села Ливањског поља, као и Чеде Вулића.

Парохијски дом је приведен намени коначишта прибављањем сунђера за кревете (донација фирме СПОНГ, Шамац) и постељних пресвлака. Током године примио је и прве госте на конак.

Збирци икона манастира додата је икона Ливањских новомученика, рад Тање Ненадовић из Сирига, коју су даровали: Бикић Раденко и његова сестра Славица, Синиша Вујичић, Милош, Лазар, Милан и Стеван Вулић, Анђа Ђаковић, Радомир Ерцег, Мирослав и Слободан Савић и Шуњка Небојиша. Икону је освештао о.Предраг Црепуља.

Овој прослави у Врбици присуствовало је више од стотину људи, што је највише од завршетка рата 1995.

Удружења се захваљују куму славе, донаторима и свима који су својим радом и присуством увеличали ову прославу.

Ради уређења локалног пута од Бојмуната до Бастаса, у смислу чишћења зарасле трасе пута која је због тога лоше проходности постала небезбедна, Удружење се обратило надлежним кантоналним институцијама, као и институцијама општина Ливно и Босанско Грахово. Лично ангажовање и разумевање људи допринело је да се, пред славу у Врбици, пут од Бојмуната до Бастаса, дужине 15,5 км, очисти и делимично прошири. Машину за ове радове обезбедио је Душко Радун, посланик у Парламенту ФБиХ, док је министар gospodarства у Кантону 10, Мирослав Јаглица, обишао радове

УДРУЖЕЊЕ ОГЊЕНА МАРИЈА ЛИВАЊСКА

и почастио раднике. Након ових радова, уз посредовање Драгана Вујановића, надлежни у предузећу „Цесте Мостар“, које поседује адекватну технику, обећали су сечење грања дуж целе деонице, што ће, надамо се, и учинити. Ово је прилика да се још једном захвалимо свима који су помогли да се обезбеди сигурнији приступ.

Окупљање у врбичкој цркви за Благу Марију, установљено неколико година уназад, одржано је и ове године уз богослужење и дружење.

Челебић

У извештајној години Челебићани су били, пре свега, ангажовани на:

- ✓ организацији прославе Новомученика ливањских (на спомен-гробљу Барјак),
- ✓ одржавању – кошењу гробља (спомен-гробља и сеоског православног гробља).

Парохија губинска

Дана 29. августа, у Губину је прослављен Убрус, црквена слава Парохије губинске.

Изградњу конака у порти губинске цркве, који је понео назив „Лазин конак“, у знак захвалности почившем Лазу Пајчину, иницијатору изградње конака, Губињани окупљени око удружења „Огњиште“, приводе крају. Ове године конак је примио прве госте. Иако наше Удружење није носилац ових активности, радујемо се успешно завршеном пројекту, коме смо пружили инфраструктурну и институционалну подршку и донирали комплете постелине.

Рујани

Расејани Рујанчани су се и 2024. године састали под својим мотом „У јесен се радо враћам“, да прославе славу рујанске цркве, Покров Пресвете Богородице. Свечано прослављање организовано је у суботу 19.октобра т.г. Поред оних који живе под Динаром, на прославу су стигли и они које је живот одвео далеко од Рујана. Наша браћа из Бителића и ове године су пристигла на свечаност.

Свету Литургију је служио отац Срђан Белензада, а кумови су били Владо и Зора Маљковић.

Након Литургије одржан је помен почившим на рујанском гробљу, а потом су сви гости послужени у Лазином конаку, на Трпези љубави коју су припремили кумови. Кумство за следећу годину Владо и Зора су предали Дејану и Сањи Козомора.

Наредног дана, у недељу, већина гостију-Рујанчана, узвратила је посету Бителићу, где је такође прослављена слава цркве посвећене Покрову Пресвете Богородице уз Свету архијерејску Литургију коју је служио Митрополит далматински Г. Никодим са свештенством. Уз наду да ће се ове међусобне посете наставити и наредних година, захваљујемо се Бителићанима на срдачном гостопримству.

Парохија црнолушка

У петак 2. августа прослављена је храмовна слава цркве Светог Илије у Црном Лугу, на којој се, као и претходних година, окупио велики број верника. Свету Литургију је служио отац Савко Плавшић, администратор парохије црнолушке. Након Свете Литургије освећена је и новопостављена спомен-плоча борцима и цивилима из

месне заједнице Црни Луг који су страдали у рату 1992-1995. године. Наредног дана спомен-плоча је постављена и у Пеуљама. Венце су положили представници општине Босанско Грахово и борачке организације.

Кошење православних гробаља у насељима где више нема Срба

Векови живота Срба на подручју Ливањског поља обележени су и бројним прадедовским гробовима. Како у већини села више нема Срба, одржавање гробаља кошењем бар једном годишње, на себе је преузело Удружење ОМЛ или појединци-чланови Удружења. Тако се, у назад неколико година, одржавају гробаља у: Лиштанима, Прилуци и Чапразлијама личним ангажовањем потомака; Поточанима, Горњим и Доњим Рујанима заједничком акцијом Удружења и потомака; Билој ангажовањем Удружења. За ове активности Удружење ангажује Ђорђе Ковачића из Ливна.

Радови по пројектима који се спроводе фазно

У планским активностима обнове, заштите и доградње српских сакралних објеката, Удружење је за 2024. годину предвидело фазну реализацију:

- уређења унутрашњости Спомен-капеле;
- уређења цркве и порте Успења Пресвете Богородице у Ливну;
- обнове цркве у Голињеву (приказано у Извештају).

Спомен-капела (моштаница) у Ливну

Радови на одржавању и уређењу моштанице Свете Великомученице Марине, и даље се настављају. У току извештајне године зидови су изравнати глетовањем и окречени, а постављена је нова разводна табла са осигурачима и замењена брава на улазним вратима.

Поменимо и овог пута, да се, добротом и активним приступом Епархије бихаћко-петровачке, честице моштију ливањских новомученика налазе у више храмова и манастира: манастиру Жича, манастиру Св.Василије Острошки на Острогу, манастирима Велика Ремата и Бешеново и храму Благе Марије на Банстолу (сва три на Фрушкој Гори), манастиру Јошаница код Јагодине, Саборној цркви у Новом Саду, капели Богословије Светог Саве у Београду, манастиру Св. Јелисавете у Минхену, као и манастиру у Русији.

Црква Успења Пресвете Богородице у Ливну и парохијски дом

Црква Успења Пресвете Богородице у Ливну, споменик културе БиХ, стара је 165 година и чини осовину духовности и верског идентитета српског народа ливањског подручја.

У прошлој години настављени су радови на уређењу цркве и порте. Најпре, очишћен је и покошен горњи део порте, иза олтара, и однет шут.

У извештајној години црква је опремљена новим стасидијама (два низа од по пет и четири низа од по четири столице), мушком и женском певницом, целиваоницом и две комодe за свеће. Намештај је, у дуборезу, израдио Жељко Росић, члан УО Удружења, по повлашћеним условима. Пројекат је финансиран прилозима потомака

ливањских Срба. Заједно са намештајем у цркву су донете и палионице за свеће, дар цркве Св. Симеона Мироточивог, Нови Београд, о чему смо известили у претходном извештају. Палионице су уредили и офарбали Жељко и Саша Росић. Захваљујемо се дародавцима у радовима, роби и новцу, као и превознику „Транспорт“ Ристић из Сремских Карловаца и шптедитерима Транспортшпед Београд и Евроунија Бијељина на професионалном односу и повлашћеним условима извршења услуге.

Након извршених радова у 2023. години на чишћењу и фугирању оригиналних камених плоча пода цркве, створили су се услови да се поставе нови теписи који би покривали мањи део пода тако да подне камене плоче остану видљиве. Нови теписи су набављени из средстава приложника за ту намену. Набављено је: две стазе од великих и малих улазних врата до целиваонице, потом стаза од целиваонице до иконе Ливањских новомученика, четири квадратна и шест округлих тепиха различитих димензија.

Списак приложника за намештај и тепихе, као уосталом и свих других, налази се на сајту www.omlivanjska.com.

Уређење унутрашњости цркве односи се и на чишћење и оправку старих црквених предмета из ризнице цркве. Предмети су, у ту сврху, поверени стручњаку из некадашње „Златаре Мајданпек“ и крајем године враћени су у цркву. На овом послу посебно се ангажовао Милош Дамњановић, члан УО Удружења.

Такође, у складу са планираним активностима, у извештајној години постављен је и систем аларма који обезбеђује цркву. Радове је извела компанија „Delta security“ из Читлука.

Наведене новонастале околности у вези са премештајем оца Предрага Црепуље и постављањем администратора наметнуле су Удружењу и неке непланиране, али нужне активности. Наиме, како стан свештеника не би остао без намештаја, део намештаја у власништву свештеничке породице (шпорет, фрижидер, угаона гарнитура и веш машина), откупило је Удружење. Просторије стана свештеника у парохијском

дому у Ливну, само у изузетним случајевима, користиће чалнови УО Удружења када је нужно да бораве у Ливну због радова на објектима ливањске цркве који су у складу са планом Удружења и договором са надлежним свештеником. О овоме је обавештена Епархија. Такође, за потребе цркве и парохијског дома у Ливну, Дијана Ковачић је даривала усисивач за прашину Karcher, а Удружење је платило рачуне за потрошену електричну енергију и преузело плаћање месечне надокнаде за одржавање аларма.

Зграда парохијског дома у призељу има црквену канцеларију и салу. У тим просторијама су крајем године започели радови на глетовању зидова, кречењу, замени подова ламинатом, као и на уређењу купатила. Такође је и у парохијском дому замењена разводна табла са осигурачима и брава на улазним вратима.

Равнање зидова и кречење договорено је и за црквену салу тзв „пословни простор“ у којој се одржавају већи скупови.

Поштовање жртава ратова

Потомачка обавеза чувања успомена на претке огледа се и у обележавању 30. јула. Настојимо да се литургијским и другим видовима Дан Новомученика ливањских прослави у што више храмова. У 2024. години, у организацији Удружења и надлежних православних цркава, прослављен је у:

- Ливну, у Спомен-капели (моштаници) Св.Великомученице Марине;
- Београду, у црквама Св.Марка и Св. Симеона Мироточивог;
- Бања Луци, у цркви Св. Јована Богослова;
- Новом Саду, у Саборној цркви;
- Сиригу, у цркви Св.Василија Острошког;
- Обреновцу, у цркви Силаска св. Духа на апостоле;
- Сремској Митровици, у црква Св.Кирила и Методија;
- Бечмену, у цркви Св. Саве;
- Банстолу, цркви Благе Марије;
- Болечу, у цркви Вазнесења Господњег;
- Брчком, у цркви Свете Великомученице Недеље;
- Манастиру Жича;
- Манастиру Богородице Тројеручице на Авали;
- Орланду, у цркви Свете Петке;
- Исакви (држава Вашингтон), у цркви Светог Саве;
- Котор Варошу, у цркви Светог Георгија;
- Милтону, Онтарио, у манастиру Преображења Господњег;
- Чикагу, у цркви Светог Николе;
- Милвокију, у цркви Светог Саве;
- Голињеву, у гробљанској цркви;
- Губину, у цркви Успења Пресвете Богородице;
- Чапразлијама, на Пољеницама;
- Лиштанима, на православном гробљу;
- Челебићу, на гробљу на Барјаку.

У више цркава су потомци мученика, у улози домаћина славе, принели славски колач и кољиво.

Сећање на жртве Удружење негује и на друге начине, као што су:

- ✓ обнова и одржавање споменика страдалим на местима страдања,
- ✓ обележавање стратишта,
- ✓ израда пописа жртва 20. века,
- ✓ одржавање сакралне српске баштине,
- ✓ упознавање шире јавности о животу, заоставштини и страдању ливањских Срба путем јавних скупова (изложбе, поромоције књига и пројекција филмова исл).

У овој години Удружење се одазвало позиву историчарке Биљане Марцојевић, кустоса Музеја жртава геноцида и ауторке изложбе “Ратне хероине”, да помогне у прикупљању предмета, фотографија и докумената о страдању у јами Равни Долац. Изложба, планирана за децембар 2024, одложена је за 2025. годину, из разлога прерасподеле активности Музеја жртава геноцида.

Такође, Удружење се својим скромним изворима и доприносом ставило на располагање и штампарији „Сајнос“, наручиоцу и финансијеру израде монографије о колонистима-Солунцима са подручја Ливна. Аутор монографије је др Милан Мицић, који се у свом професионалном ангажовању бавио темом колонизације Срба након Првог светског рата.

Попис жртава

Чланови Удружења ангажовали су се и на сакупљању података о страдалим Србима, као и о српској културној и верској баштини, из разних извора, након чега ће, њиховим поређењем и провером тачности, бити сачињени посебни спискови страдалих у 20. веку, по периодима и категоријама жртава, као и други спискови.

Бројна страдања намећу и потребу установљивања својеврсног календара (што прецизнији период појединачног догађаја) и атласа (тачно лоцирање сваког стратишта) страдања Срба. Констатовано је да ова акција захтева шири приступ, односно да је у ове активности потребно укључити и појединце или удружења за рад на истом задатку нарочито имајући у виду и заједничка страдања Срба са подручија суседних општина: Купрес, Дивно, Гламоч и Грахово.

У погледу реализације овог задатка, у току извештајне године није било нових активности.

Обележавање стратишта, обнова споменика и остало

У ове активности спадају већ описани радови на: одржавању спомен-гробља, обнови споменика и уређењу порте и Спомен-капеле у Ливну исл.

Пројекату Филмских новости, снимање документарног серијала “Јаме” који се односи на страдање Срба у Херцеговини за време НДХ, ауторке Сање Пешић из Требиња, помоћ је пружио и наше Удружење, за део који се односи на подручје Ливна. Серијал је приказан на другом програму РТВ Србије. Поред уступања фотографија и другог историјског материјала, неколико наших чланова је говорило о страдању ливањских Срба 1941.године. Посебно истичемо да је наш члан, сада почивша Мирјана Радоја, иако у својој стотој години, узела учешће у овом програму и испричала у камеру своја сазнања и сећања о овим страдањима.

Однос према традицији, формирање базе и архива Удружења

Формирање базе података расељених Ливњака и потомака, као и архиве скенираних, копираних и оригиналних докуманата историјског и етнографског карактера дефинисано је као стални задатак Удружења.

База података ливањских Срба

Један од задатака које је Удружење ОМЛ поставио пред себе, односи се на окупљање и повезивање ливањских Срба и њихових потомака. У ту сврху сачињена је тзв База података, замишљена као својеврсна јединствена евиденција ливањских Срба. Податке који се унесу у табелу може да види само администратор који управља Базом и који исте преноси лицима овлашћеним од стране УО Удружења за статистичку обраду и комуникацију са појединцем. Јавности или било коме изван групе овлашћених лица подаци који се уносе у Базу нису доступни. Статистички обрађени и/или објављени подаци неће садржати имена, нити било који други лични податак појединца.

Зашто овај задатак?

На подручју које покривају парохије: лијевањска, врбичка, губинска и црнолушка, некада је живело око 15.000 Срба. Под разним околностима, историјским догађајима и личним одлукама, данас се тај број свео на пар стотина. Више нас данас има на било којој другој дестинацији него у родном крају. Неки су отишли одавно и већ је више генерација њихових потомака рођено ван подручја Ливна. Неки су рођени на подручју Ливана, а онда су дом свили ко зна где у свету. Једно што нас повезује као невидљива, а чврста нит је подручје нашег порекла које носи тешко бреме историје и

страдања, али и лепоту природе, традицију, културу, имовину коју су Срби вековима стварали и у аманет остављали свакој наредној генерацији.

Они који данас живе у нашим парохијама су малобројни, а и времешни и не можемо на њима оставити сав терет очувања наших огњишта. Зато смо се удружили да свако допринесе колико може, а све то заједно има значаја.

Баш та чињеница да смо расути по свету, подстакла је Удружење ОМЛ да нађе начин да се окупимо и сазнамо где је ко. Евиденцију о нама имаћемо кроз Базу података у коју ће свако од нас/вас уписати своје податке и податке о свом пореклу. На тај начин бићемо повезани преко једног центра. Заинтересовани могу приступити упису преко адресе:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfRdggMAJRiurkgplZsCbxacsKqllQ3qEngdCuAv61CnUdj8g/viewform?hl=sr>

И поред труда Удружења и истицања значаја овог задатка, у извештајној години није запажен значајнији упис нових података у Базу, те позивамо чланове да то учине у овој години. Такође, уколико је предвиђени начин уноса података компликован или правила недовољно прецизна, молимо да нам се обратите за помоћ или пошаљете писани предлог за евентуалну корекцију.

Формирање архива Удружења

У 2024. години нису прибављена нова документа, нити је било нових, значајнијих активности на овом пољу деловања, али су успостављени одређени контакти са организацијама и лицима која се баве сличним пословима на другим српским страдалним подручјима, што би могло помоћи у сакупљању додатног материјала за израду зборника о злочинима на подручју Ливањског поља.

Овде пре свега мислимо на контакт са оснивачем и председником фондације ***Заборављени коријени*** чији програм се односи на стварање документарно филмског садржаја о културном, историјском и верском наслеђу српског народа. Фондација је до сада издала више зборника о злочинима над Србима у НДХ и снимила запажени документарни филм Гаравице. Радујемо се будућој, надамо се успешној, сарадњи.

Допринос српској заједници ливањског краја

Једна од области деловања у оквиру циљева постављених Статутом и другим актима Удружења ОМЛ односи се и на пружање помоћи српском становништву које опстаје и привређује углавном у врло тешким условима на подручју Ливањског поља. У оквиру те активности у 2024. години одвијале су се већ поменуте акције даривања за Божић и Васкрс, као и акција плаћања парохијала, као вида помоћи свештенику у Ливну.

Такође, Удружење је, путем своје интернет странице, обавештавало о расписаним јавном позивима за одрживи повратак, додели стипендија Србима у региону, као и о начину и условима учешћа у изборном процесу у БиХ.

Инфраструктура - Удружење се у извештајној години ангажовало на чишћењу пута Бастаси-Бојмунти, о чему смо детаљно известили у овом Извештају.

Личне карте - Удружење и даље апелује на све који имају то право, да прибаве држављанство и лична документа БиХ, јер се тиме стиче и легитимно право учешћа у акцијама побољшања услова живота и положаја тамошњих Срба.

Регулисање власништва над имовином – Апел Удружења, упућен у претходном периоду, да расељени формално правно регулишу власништво над својом непокретном имовином, и даље је актуелан.

Издаваштво и јавни скупови Удружења

У последњем тромесечју 2024. године Удружење ОМЛ је штампало ново издање књиге Буда Симоновића *Огњена Марија ливањска* у тиражу 810 комада. Приход од ове, као и других књига у издању Удружења, укључује се у нераспоређена средства чиме се у целости усмерава на пројекте Удружења.

Такође, у извештајној години склопљен је Уговор о преводу ове књиге на руски језик. Послови превода су у току. Удружење је активно на проналажењу партнера за финансирање и дистрибуцију књиге на руском говорном подручју.

Током 2024. године одржано је више јавних скупова у организацији Удружења.

Изложба “Срби Ливањског поља-трагови кроз векове” и промоција књиге “Огњена Марија ливањска”

И у 2004. години настављена је промоција књиге Буда Симоновића *Огњена Марија ливањска*, као и приказивања изложбе „Срби Ливањског поља-трагови кроз векове“. Ове године представили смо се у:

Чикагу, САД – 9. марта у цркви Светог Николе у Брукфилду. Скуп је започео Литургијом коју су служили отац Милош Весин и отац Немања Теших. У црквеној сали, под изложбеним експонатима, вођен је разговор о књизи са аутором, Будом Симоновићем. Отац Милош Весин је одржао беседу у којој је истакао важност сећања на Ливањске новомученике, као и величину књиге која је представљена окупљенима. Овом догађају присуствовало је око 80 особа. Након промоције приређен је ручак донаторског карактера за помоћ у финансирању активности Удружења на пројектима уређења ливањске цркве и Спомен-костурнице.

Посебну захвалност исказујемо оцу Милошу, оцу Немањи, фолклорној секцији, као и Горану Арнауту, члану УО Удружења и покретачу овог окупљања у Америци, чијем одржавању је допринео личним трудом и финансијском подршком.

Милвокију, САД - 10. марта, изложба и промоција одржане су у сали цркве Свети Сава. Домаћин екипи из Београда био је наш члан Драган Радета. Свету Архијерејску Литургију служио је Епископ новограчаничко-средњезападноамерички Г. Лонгин са свештенством храма. Уз промоцију и изложбу публици, коју је чинило око 90 особа, приказан је и кратак документарни филм о страдању ливањских Срба, а поздравним речима обратили су се Драган Радета и Мишо Јовић, председник црквеног одбора. У Милвокију је такође припремљен ручак донаторског карактера. Посебно се захваљујемо Њ.П. епископу Лонгину, Црквеној општини и Драгану Радети на труду и финансијској подршци одржавању скупа.

Орланду, Флорида, САД – 17. марта, у цркви Св. Петке, одржано је треће америчко окупљање које је, такође, почело Светом Литургијом. Наши расељени Ливњаци припремили су ручак за велики број присутних. Промоцији књиге и изложби присуствовало је око стотинак особа. За организацију овог скупа велики труд је

уложила Виолета Копања, рођена Лаганин, којој исказујемо захвалност, као и Дејану Лаганину и Горану Арнауту, који су радом и личним средствима помогли да се и овај скуп одржи и успешно протекне.

Свакако, важно је истаћи залагање и активност наше екипе из Београда, коју су чинили: Будо Симоновић, Милош Дамњановић, Весна Радета и Ђурђица Поповић. Такође, важно је навести да је Удружење финансирало путне трошкове господина Буда Симоновића, док су остали учесници самостално финансирали пут.

Након повратка наших представника у Београд, у храмове у Чикагу и Милвокију пренете су и честице моштију Ливањских мученика, а исте се налазиле и у храму у Орланду.

Брчком - у сали Културног центра „Патријарх Павле“ одржана је 18.априла промоција књиге Буда Симоновића *Огњена Марија ливањска*. Позив за представљање брчанској публици страдалничке историје ливањских Срба, Удружењу је упутио Конзервативни клуб из Брчког, на чијем челу је Милош Суботић. Поред аутора књиге и чланова Удружења из Београда, промоцији су присуствовали и отац Жељко Ђурица, парох колобарско-грабовачки (некада парох лијевањски) и његова супруга протиница Мира Ђурица, такође наши чланови. Скуп је отворио Цвијан Пајкановић из Конзервативног клуба, а догађај је увеличан песмом етно групе „Босиљак“ из Брчког. Публика је са изузетном пажњом пратила филм „Страдање ливањских Срба“, аутора Радомира Врућинића, у производњи ТВ Храм и слушала потресне описе страдања цивилних жртава праћен документарним приказом снимака из НДХ и снимака ексхумације из јаме Равни Долац (1991.године) из личне архиве Буда Симоновића. И овим путем захваљујемо се Конзервативном клубу и о.Жељку Ђурици на позиву и срданом дочеку.

Бачкој Паланци – дана 19. априла, у Свечаној сали Музеја града постављена је изложба „Срби Ливањског поља-трагови кроз векове“, која је публици била доступна седам дана. Малобројној публици, коју су углавном чинили запослени Културног центра Бачка Паланка и чланице хора „Звоно“, представљена је књига Буда Симоновића, а хор је извео две нумере. Одломак из књиге под називом „Галка“, прочитала је Дијана Ковачић, док је Будо Симоновић говорио о мотивима настанка књиге, њеном садржају пуном потресних прича о масовном страдању цивила у данима око Огњене Марије, као и примерима чојства у тешким временима.

Манастиру Богородице Тројеручице на Авали - 21. априла, након Свете Литургије и послужења, игуманија манастира, мати Злата, позвала је присутне да послушају представљање књиге Буда Симоновића *Огњена Марија ливањска* и чују потресне исповести о тешким злочинима почињеним над ливањским Србима лета 1941.године. Одломке из књиге читали су: Дијана Ковачић и Никола Петровић. Мати Злата је упознала присутне да је књигу, коју представљамо, добила од нашег земљака, сада почившег Небојише Мајсторовића, те да је, то дирљиво штиво, препоручила, такође сада почившем, митрополиту Амфилохију. Мати Злата је даровала Буду Симоновићу икону Свете Марије Гачинске.

Теслићу - богата историја и заоставштина ливањских Срба, као и сећање на њихово страдање у злим временима, пре свега лета 1941.године, у време Независне Државе Хрватске, представљено је публици у Градској галерији, 25.маја. Скуп је отворила Исидора Вукмировић, директор Културног центра Теслић, а књига *Огњена Марија ливањска* представљена је разговором са аутором Будом Симоновићем.

Котор Варошу - црква Светог Георгија и наш члан Милован Лаганин, били су домаћини екипи нашег Удружења коју су чинили: Будо Симоновић, аутор књиге, Гордана Достанић, Дијана Ковачић и Жељко Росић. Дана 26.маја у црквеној сали

УДРУЖЕЊЕ ОГЊЕНА МАРИЈА ЛИВАЊСКА

приказана је изложба и одражна промоција књиге *Огњена Марија ливањска*. Својим присуством пажњу нам је указао и начелник општине г-дин Зденко Сакан. Промоцији је присуствовао Александар Радета, председник подружнице Бања Лука са неколико чланова.

Промоција књиге Народна ношња Срба ливањског поља у 19. и 20. веку

Монографија *Народна ношња Срба Ливањског поља у 19. и 20. веку*, аутора Гордане Достанић, током извештајне године промовисана је у:

Сиригу - у оквиру Светосавских свечаности у основној школи „Данило Зеленовић“, 27. јануара. Организатори овог културног догађаја били су Удружење ратних добровољаца 1912-1918 њихових потомака и поштовалаца и Удружење ОМЛ.

На промоцији је, поред аутора, говорио Драган Ракић, председник КУД „Бранко Радичевић“ из Сирига, који је истакао значај очувања српске народне традиције и баштине, као и нужност неговања и записивања свих облика народног стваралаштва.

Александра Вулин носила је ливањску народну ношњу стару више од сто година, која је припадала њеној прабаки, а која је данас у приватној збирци њене породице. Жељко Росић, члан Удружења ОМЛ читао је пригодан текст о збору у Црном Лугу из књиге Јована Бабића, *Ждраловачке причке*, а дечији црквени хор певао је Тропар Ливањским мученицима и неколико песама.

Односи са јавношћу

Чланови Удружења ОМЛ радо се одазивају позивима за присуство или активно учешће на манифестацијама у организацији државних и органа локалне самоуправе, удружења, институција и/или појединаца.

Скуп библиотекара у Великој Ремети - У овој извештајној години Удружење се поново одазвало позиву Српске читаонице у Иригу и Манастира Велика Ремета и узело учешће на скупу **„Манастири и библиотеке чувари културне баштине“**, који је одржан 15. и 16. маја. Презентовано је 15 радова о збиркама старих и ретких књига у црквама, манастирима, па и приватним збиракама, као и важним личностима српске историје и уметности. Гордана Достанић учествовала је на овом скупу са радом *„Знаменити Ливњаци-Јован Сундечић, свештеник, дипломата и песник“*, којим је укратко приказала живот и рад овог познатог Ливњака.

Матица Српска - Чланови управе Удружења и даље су у контакту су са сарадником Матице српске, који је ангажован на пословима израде биографија за вишетомну књигу **Српски биографски речник**. Контакти су остварени у циљу пружања података о личностима важним за српску историју, који су рођени или живели у Ливну.

Сајам Завичаја је манифестација током које се, на штандовима Новосадског сајма, публици представљају удружења и групе које негују традицију свог краја. Удружење ОМЛ је и у 2024. години имало заједнички штанд за Удружењем из Бачког Јарка и опремили га женском народном ношњом, књигама у издању Удружења, изложбеним паноима са мотивима из наших парохија, као и слајд-шоу са пејсажним сликама. Непосредно уз наш штанд организатор је сместио штанд губинског удружења „Огњиште“ и на тај начин практично повезао излагаче три удружења која окупљају Србе Ливањског поља. Парох Лијевањски, Предраг Црепуља, допутовао је из Ливна да својим присуством пружи подршку нашим удружењима.

Збор Крајишника и пријатеља, скуп у организацији Фонда за избегла и расељена лица АП Војводине, одржан је 29. септембра у СЦ Ковилово. Реч је о манифестацији која има за циљ промовисање културне баштине и националних вредности српског народа. Позиву за учешће одазвали смо са ради промовисања рада Удружења и нашег завичаја излагањем икона, књига, паноа који говоре о богатој историји ливањских Срба, као и поделом промотивног материјала.

Представници Удружења и ове године су присуствовали манифестацији Удружења Ливњана и Граховљана из Бачког Јарка под називом „*Чувајмо завичај од заборава*“. На овом догађају представљали су нас Жељко Росић и Сава Шуњка.

Одазвали смо се и позиву Врличана, те је *Сретењској вечери Врличке крајине* присуствовао Никола Петровић са још троје чланова Удружења.

Такође, и ове године били смо учесници обележавања *Дана сећања на страдале у комплексу логора Јадовно*, која је одржана код Шаранове јаме, на Велебиту, у организацији Удружења грађана „Јадовно 1941“.

У другој половини године, у издању удружења Јадовно 1941. изашла је књига поезије Ђурђице Драгаш Вуковљак под називом *Јер ми смо иста крв*. На првој промоцији ове књиге говорила је Гордана Достанић, а била је присутна и запаженим промоцијама у Београду у Бања Луци.

Државни органи и институције и локална самоуправа

МСП РС – Управа за дијаспору и сарадњу са Србима у региону

Удружење редовно учествује на конкурсима Управе за дијаспору, а за финансирање и суфинансирање пројеката од значаја за културу и живот српске заједнице. Пројекту са којим смо конкурисали 2024, нису додељена средства.

Представништво Републике Српске у Београду

Са Представништвом Републике Српске у Београду, Удружење ОМЛ одржава редовне контакте, што подразумева обавештавање представника Представништва о раду и активностима Удружења, упућивање позива за јавне догађаје у организацији Удружења, као и присуство представника Удружења скуповима и јавним манифестацијама у организацији Представништва.

Скупштина општине Сурчин

Локална самоуправа на чијем подручју се налази седиште Удружења упозната је са активностима Удружења и исказује спремност да помогне у реализацији одређених

активности. Тако је у 2024. години, учешћем на конкурс у Сурчин, Удружење добило 100.000,00 РСД, на име штампања новог издања књиге Буда Симоновића *Огњена Марија ливањска*, у тиражу од 810 комада.

Српска православна црква

Епархија бихаћко-петровачка

Сарадња Удружења са Епархијом бихаћко-петровачком одвија се кроз редовне контакте и координацију у вези са свим активностима Удружења, путем доставе планова Удружења, годишњих извештаја о раду, а у одређеним случајевима и ангажовања на одређеним пословима искључиво уз благослов Епископа. Са Њ.П. Епископом Сергијем представници Удружења имају сусрете током скупова у организацији Удружења или Епархије.

Парохије Ливањског поља

Из презентованих извештајних ставки о раду Удружења у свим претходним годинама, па и овој, уочава се стална комуникација, координација и блиска сарадња са парохијама на подручју Ливна, као и свештеницима: оцем Предрагом Црепуљом, оцем Срђом Белензада и оцем Савком Плавшићем. Представници Удружења учествују у организацији прослава црквених слава, помажу и присуствују црквеним прославама, литургијама и другим догађајима.

Из живота наших цркава

Слава цркве у Врбици - Празник Силаска Светог Духа на Апостоле, као и окупљање за Благу Марију, представљени су у овом Извештају.

Слава цркве у Рујанима – Празник Покрова Пресвете Богородице, приказан је у овом Извештају.

Слава цркве у Црном Лугу - Празник Светог пророка Илије, 2. август, слава Парохије црнолушке, прослављена је и ове године свечано, Светом Литургијом коју, пред народом пристиглим из свих крајева света, служио отац Савко Плавшић. Илиндан се сматра главним збором на коме се окупљају Ливњаци и Граховљаци.

Слава лијевањске цркве – Празник Успења Пресвете Богородице прослављен је у Ливну сабрањем верног народа на Светој Литургији коју је служио отац Срђа Белензада. У овом Извештају је детаљније представљена ова прослава.

Слава губинске цркве - Празник Успења Пресвете Богородице прослављен је у Губину на начин приказан у овом Извештају.

Слава храма у Пеулама – литургијским сабрањем прослављена је слава цркве Светог Великомученика Георгија победоносца.

У свим храмовима диљем Ливањског поља прослављају се и сви други верски празници, а најсвечаније Рођење Христово, Васкрсење Христово и Дан ливањских мученика.

Наступи у медијима

Током 2024. године предстваници Удружења имали су неколико наступа у медијима и том приликом представили рад Удружења прошлост и садашњост ливањских Срба. Медији су пренели и информације о одржавању јавних скупова и догађаја у организацији Удружења, при чему нарочито истичемо редакције: агенције Срна, РТРС, ТВ Храм, дневних новина Новости, новина Српско коло и портала Слободна Херцеговина. Ове године и амерички медији су нам посветили пажњу текстовима о промоцији књиге, изложби, историји нашег подручја и богатој заоставштини.

Остало

Промоција

У циљу илустративног приказивања рада Удружења, као и баштине ливањских Срба, Удружење је, у складу са могућностима, припремало прикладан материјал, као и плакате и обавештења о одржавању манифестација и догађаја. Ове године урађено је више флајера којима се промовишу наша издања, као и пројекти и акције Удружења. Такође, чланови Удружења користе сваку прилику да на догађајима на којима непосредно учествују или им присуствују, промовишу рад Удружења.

Овом приликом желимо да истакнемо да је наш члан, петнаестогодишњи Урош Петровић, узео учешће у традиционалном пливању за Часни крст на Богојављење 2024. године. Пливао је на Дунаву, на подручју Батајнице.

Обавештавање чланства и јавности

Обавештавање чланства и јавности о програму и циљевима Удружења, његовом раду, конкретним пројектима и акцијама одвија се превасходно преко интернет странице www.omlivanjska.com која се редовно ажурира вестима и догађајима из Удружења и Парохије лијевањске, као и путем Facebook-у групе.

Поред редовних информација везаних за рад Удружења и наших парохија у Ливањском пољу, Удружење пружа и одржане информације о догађајима које организују друга удружења, а у вези са активностима програмски усклађених са деловањем ОМЛ.

Закључак

Удружење је и у овој години учинило доста на пољу програмски широко постављеног деловања и амбициозног Плана рада за 2024. годину, нарочито ако се посматра из угла расположивих ресурса који су пресудни за извршење зацртаних активности. И даље стоје критичке оцене о недовољној мотивисаности чланства за активано ангажовање на пројектима како на подручју Ливна, тако и у другим срединама где настојимо да проширимо информације од значаја за очување историјске свести и културне баштине ливањских Срба.

Рад на конкретним пословима и даље остаје приоритет како деловања Удружења тако и као мотивациони фактор и путоказ који ће млађим генерацијама потомака пробудити жељу да наставе посао важан за заједницу, са крајњим резултатом који ће имати одраз у будућности.

Надамо се да ће у првој половини године Епархија поставити свештеника са сталним боравком у Ливну, што ће свакако позитивно утицати и на рад Удружења.

**УПРАВНИ ОДБОР
УДРУЖЕЊА ОГЊЕНА МАРИЈА ЛИВАЊСКА**

**Гордана Достанић,
Председник Управног одбора, ср**

ПЛАН РАДА ЗА 2025. ГОДИНУ

Као што је већ више пута констатвано, већина активности Удружења ОМЛ реализује се по фазама током периода од више година и тако попримају карактер сталних активности.

Током 2025. године Удружење ће своје расположиве капацитете усмеравати на следеће послове:

- Уређење унутрашњости моштанице (Спомен-капеле) у Ливну

Фаза овог обимног, вишегодишњег пројекта, планирана за 2025. годину, подразумева радове на сређивању унутрашњости објекта, пре свега, постављање фото-документационе историјске поставке о животу и страдању ливањских Срба.

Такође, неопходно је редовно надгледање стања у моштанице ради могуће појаве влаге због специфичности терена.

Када је реч о освећењу моштанице, очекује се, и даље, одлука Епархије бихаћко-петровачке.

Рок: 2025.

Координатори: Милош Дамњановић и Бранко Лаганин

- Санација цркве Успења Пресвете Богородице у Ливну

Обнова ливањске цркве, споменика културе Босне и Херцеговине, значајан је и обиман пројекат који тражи константну пажњу и адекватно одржавање. У 2025. години планира се набавка и поставка исушивача ваздуха да би се умањила влага која лоше утиче на стање вредних икона, као и радови на повећању безбедности објекта (бочна врата, видео надзор и сл).

Када је реч о спољним радовима, нужно је заменити или санирати потпорне зидове, изградити доњу, улазну капију и потом приступити хортикултуном уређењу.

Ова црква располаже фондом од стотинак старих богослужбених књига, као и неколико стотина књига разног садржаја. Књиге су сложене у канцеларији-библиотеци парохојског дома, што је условно неадекватно за књижни фонд који захтева специфично класификовање, чување и поступање према библиотечким правилима. Зато је нужно је обезбедити затворене витрине за књиге, попис, класификовање и увођење књига у инвентарну књигу.

Рок: континуирано

Координатор: Управни одбор

○ Обнова цркава у парохијама и сређивање гробаља

• *Обнова цркве и сређивање гробаља у Голињеву*

Планирани даљи радови унутрашњег уређења цркве у Голињеву подразумевају израду постављање ригипс-плоча на плафону, иконостаса, набавку палионице за свеће, бетонирање стаза око цркве и сл. Наведени радови извршиће се у складу са расположивим средствима која пристижу углавном од малобројних потомака са којима смо ступили у контакт.

Рок: током 2025.године

Координатор: Милош Дамњановић и Синиша Јагодић

• *Црква и парохијски дом у Врбици*

У намери прилагођавања парохијског дома у Врбици потребама коначишта, треба обезбедити ноћне ормариће и гардеробере у собама и извршити радове на преуређењу мокрог чвора.

Рок: континуирано

Координатори: Никола Петровић, Сава Шуњка и Маја Тодоровић

• *Спомен гробље на Барјаку*

Из претходних година остали су нереализовани радови израде и поставке плоче са поименичним списком страдалих. Реч је о страни споменика окренутој ка унутрашњости гробља. Наставиће се и редовно одржавање овог спомен подручја.

Рок: током 2025.

Координатор: Никола Петровић

• *Остала православна гробља на подручју Ливна*

Ова активност подразумева: успостављање контаката са житељима села, као и потомцима, а у циљу постизања договора о условима кошења, поправци споменика, подизању или поправци оgrade и сл.

Рок: континуирано

Координатори: Управни одбор Удружења

Обележавање масовних стратишта и обнова споменика

Реализација ове активности подразумева израду документа који садржи:

- ✓ попис масовних стратишта и споменика;
- ✓ детаљан опис изворног изгледа обележја-споменика, са описом тренутног стања, могућношћу приступа и сл.

За неки од наведених садржаја у великој мери је прибављен материјал. Након израде документа приступиће се сачињавању детаљног плана и предлога начина

УДРУЖЕЊЕ ОГЊЕНА МАРИЈА ЛИВАЊСКА

реконструкције обележија/споменика и редослед израде, као и начин постављања путоказа.

Рок: континуирано

Координатор: Управни одбор

○ Обнова споменика у Чапразлијама

Обнова споменика страдалим Србима села Чапразлије, чија тела су бачена у јаму Самогред, а касније пренета у гробницу над којом је био споменик (срушен током грађанског рата 90-тих), подразумева: дефинисање изгледа споменика, израду пројекта и израду и постављање споменика. Задатак ће бити реализован фазно.

Рок: 2025. година

Координатор: Никола Ђуран, Милош Дамњановић

○ Прослављање Дана Светих свештеномученика и новомученика ливањских

Овај задатак се састоји од успостављања контаката са расељеним Ливњацима, како би иницирали у својим месним црквама прослављање Новомученика ливањских. Прослављање на подручју Ливна одржава се: у моштаници и на местима страдања (на Барјаку, Чапразлијама, код јаме Бикуше).

Рок: јули 2025.

Координатор: о. Срђан Белензада, о.Мирко Јамација и о.Жељко Ђурица

○ Јавни наступи

Организацијом тематских трибина и јавних наступа Удружење има намеру да обележи годишњице од значаја за живот и културу српског православног становништва са подручија Ливна, као и промоцију књига са тематиком из живота Срба Ливањског поља.

- *Организација изложбе “Срби Ливањског поља – трајање кроз векове”;*
- *Представљање књиге Огњена Марија ливањска, Буда Симоновића;*
- *Превод књиге Огњена Марија ливањска на руски језик, као и штампа, промоција и дистрибуција у Русији, уколико се за то обезбеде финансијске и друге околности;*
- *Промоција књиге Народне носиње Срба Ливањског поља у 19. и 20.веку Гордане Достанић;*
- *Изазак из штампе и промоција Летописа ливањске цркве, приређивача Милоша Дамњановића;*
- *Представљање на Сајму зваичаја у Новом Саду и другим манифестацијама исл.*

УДРУЖЕЊЕ ОГЊЕНА МАРИЈА ЛИВАЊСКА

У 2025. години Удружење ће наставити са наведеним активностима у више градова Србије, региона и Европи.

Рок: континуирано

Координатор: Управни одбор

○ Дружење Срба Ливањског поља

Повремено виђање и дружење позитивно утиче на одржавање присних и чврстих веза некадашњих комшија и пријатеља из родног краја. Те везе могу допринети подизању степена ефикасности рада и извршења планираних задатака на нивоу који ће задовољити очекивања чланова Удружења. Организацијом сусрета Срба Ливањског поља Удружење ће у 2025. години настојати да окупи земљаке.

Рок: током године

Координатор: Управни одбор

○ База података и архиви Удружења

Ова активност је континуираног карактера и односи се на више области.

Прва се односи на Базу податка о Србима са подручја Ливна, те треба и даље подстицати на унос својих и података о прецима путем апликације доступне на званичној интернет презентацији Удружења на линку

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfRdggMAJRiurkgplZsCbxacsKqIIQ3qEngdCuAv61CnUdj8g/viewform?hl=sr>

За формирање архива Удружења нужно је успоставити контакт са појединцима и институцијама (архиви, музеји, институти исл.) Србије, Српске и БиХ, у циљу сагледавања грађе коју те институције поседују, као и прибављања стучних савета о дефинисању грађе, начину њеног прикупљања, архивирања исл.

Ова активност реализује се изразом више различитих база података, као што су:

- **База архива Удружења** (оригинална, скенирана или копирана докумената, записи, фотографије историјског и демографског карактера везаних за живот Срба са подручја од Ливна до Грахова, укључујући етнографске и етнолошке, као и скенирање и фотокопирање црквених матичних књига),
- **База страдалих у ратовима у 20. веку** (по ратовима и категоријама: војници, цивили, заробљеници),
- **База стратишта (логори, јаме и друга).**

Рок: континуирано

Координатори: Управни одбор, Александар Радета

○ Божично и васкршње даривање

За успешност овог задатка нужно је, поред прибављања средстава, редовно ажурирати податке о деци старости до 18 година, као и самохраним старачким домаћинствима на подручју Ливна којима ће Удружење упутити пакете за празнике.

УДРУЖЕЊЕ ОГЊЕНА МАРИЈА ЛИВАЊСКА

Рок: током године

Координатор: Ана Кришто, Дијана Ковачић

- **Информисање и административно правна помоћ за питања повратка и регулисања имовинско правних односа**

Пружање помоћи у погледу административно-правних ствари, регулисања имовинских питања, прибављање докумената, учешће на конкурсима исл, одвијаће се објављивањем на интернет страници Удружења јавно објављених аката и конкурса на званичним интернет страницама државних органа и институција уз одређена формална тумачења.

Рок: континуирано

Координатор: Управни одбор

- **Контакти са локалним и државним органима и институцијама и Српском православном црквом**

За побољшање услова живота и остварење других захтева од значаја за повратак расељених Срба, континуирани задатак Удружења је успостављање контаката са органима локалне самоуправе општине Ливно, као и институцијама Републике Српске и Федерације БиХ, а у смислу регулисања питања од значаја за живот у селима насељеним претежно српским становништвом. Питања од заједничког интереса разматраће се у контакту и сарадњи Удружења, СПЦО Лијевно и Епархије БП.

Рок: континуирано

Координатор: Управни одбор

О фазама реализације појединих задатака, као и њиховом коначном завршетку, Управни одбор ће обавештавати чланство и јавност периодичним извештајима и фотографијама путем интернет странице Удружења и електронском поштом, као и Годишњом извештајем на Скупштини. На исти начин, чланство и јавност ће бити обавештавани о приложницима и прилозима за појединачне активности.

Апелујемо на чланове да се активно укључе у реализацију оних планираних активности према којима имају афинитет или сматрају да могу дати допринос. Ово се може учинити непосредним контактом чланова Управног одбора или особе именоване за координатора.

**УПРАВНИ ОДБОР
УДРУЖЕЊА ОГЊЕНА МАРИЈА ЛИВАЊСКА
Гордана Достанић,
Председник Управног одбора, ср**